

Nr 61.

Av herr Hedlund i Östersund m. fl., angående effektivisering av den fria kriminalvården.

Under de senaste månaderna har i pressen förts en livlig debatt om bristerna i den villkorliga domens tillämpning. Allmän enighet synes ha rått därom att samhällets resurser vore otillräckliga för utövande av den s. k. kriminalvård i frihet, som i ett mycket stort antal fall utgör den villkorliga domens syfte. Man är för övervakningsarbetet i för hög grad beroende av frivilliga arbetskrafter med otillräcklig rutin. De i skyddsarbetet anställda äro ofta till den grad överbelastade med övervakningsfall, att man icke kan påräkna tillfredsställande resultat av deras arbete. Skyddskon-sulenterna ha alldeles för stora distrikt för att kunna ägna de enskilda fallen den uppmärksamhet, som avsågs vid deras tillkomst.

Medan presskampanjen pågått, har fångvårdsstyrelsen med biträde av särskilt förordnade sakkunniga arbetat på avslutandet av ett av Kungl. Maj:t redan 1945 meddelat uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag rörande rationalisering av det frivilliga skydds- och hjälparbetet. Den 31 december 1948 har styrelsen för uppdragets fullgörande avgivit ett omfattande betänkande med titeln Kriminalvård i frihet, vilket omtalas i statsverkspropositionen under andra huvudtiteln s. 72. Häri föreslås bl. a. en ökning av skyddskon-sulenternas antal från 13 till 31. Antalet skydds-assistenter föreslås ökat från 6 till 22. Hela antalet befattningshavare skulle alltså ökas med 34, vartill kommer ett 30-tal nya biträdesbefattningar. Stockholms stad uppdelas i fem distrikt, Göteborgs stad i tre.

Konsulenternas och assistenternas arbete avser tre huvuduppgifter: med-verkan vid förundersökningar före meddelande av villkorlig dom, vid över-vakning av villkorligt dömda och vid tillsyn av villkorligt frigivna eller ut-skrivna. Efter ökningen av antalet befattningshavare beräknas de kunna åtaga sig omkring 2 500 av de närmare 6 000 förundersökningarna och om-kring 2 500 av de omkring 10 000 övervaknings- och tillsynsfallen.

De årliga kostnader, som föranledas av styrelsens förslag till en utvidgad organisation av skyddsarbetet, sammanfattas i nedanstående uppställning:

Avlöningsstat för organisationen	kronor	805 000
Omkostnadsstat för organisationen	»	153 000
Fångvårdsstyrelsens kameralbyrå	»	8 000
Fångvårdsstyrelsens socialbyrå	»	39 000
Ökning av expenser för fångvårdsstyrelsen	»	3 000
		<hr/>
	Kronor	1 008 000

Härifrån skall emellertid frånräknas besparing å vissa anslag, nämligen å anslagen

till Ersättning åt domare, vittnen och parter	kronor	137 000
till Övervakning av villkorligt dömda och Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl.	»	65 000
	<hr/>	
	Kronor	202 000

Årliga kostnaden för organisationen kommer härigenom att uppgå till (1 008 000 — 202 000) 806 000 kronor. I jämförelse med kostnaderna för nuvarande organisation innebär detta en kostnadsökning med (806 000 — 304 000) 502 000 kronor. Härtill komma emellertid vissa engångsutgifter för konsulentorganisationen och fångvårdsstyrelsen med (105 000 + 6 000) 111 000 kronor.

Departementschefen uttalar i statsverkspropositionen att frågan om en effektivisering av den fria kriminalvården framstår såsom en av de viktigaste angelägenheterna på kriminalpolitikens område. Men det är tydligt att betänkandet ej före sin remissbehandling kunnat läggas till grund för något anslagsäskande i själva statsverkspropositionen.

Inför ovisheten huruvida en på fångvårdsstyrelsens förslag byggd proposition kommer att framläggas senare under riksdagen, ha vi funnit det angeläget att motionsvägen bringa denna enligt vår mening ytterst brådskande fråga under riksdagens prövning. Det är fara värt att, såsom fångvårdsstyrelsen i betänkandet antytt, kriminalvården i frihet, alltså den villkorliga domen, blir föremål för misstroende från allmänhetens sida, och detta icke utan fog, om samhället icke tillhandahåller erforderliga resurser för dess genomförande. Meningen är icke att avstå från de frivilliga arbetskrafterna. Men de förslå icke för den övervakning och tillsyn varav ett ofrånkomligt behov föreligger. Vill samhället undgå den dyrbara anstaltsvården för ett mycket stort antal brottslingar, särskilt i yngre åldersklasser, måste den fria vården erhålla en rationell organisation. Men framför allt är den fria vården att föredraga ur den synpunkt, att den enligt vad erfarenheten ger vid handen är vida bättre än fångvård och annan anstaltsvård ägnad att återanpassa brottslingen i samhället och sålunda förebygga framtida kriminalitet.

Om fångvårdsstyrelsens förslag sålunda synes välmotiverat, kan emellertid mot dess genomförande från det nya budgetårets början möjligen göras den invändning, att detta ej kan medhinnas i ärendets nuvarande läge. Enligt vår mening bör det därför övervägas, om icke den 1 oktober vore en lämpligare dag för den nya organisationens genomförande. Detta skulle medföra att av det beräknade årsanslaget allenast tre fjärdedelar skulle behöva beviljas för det nya budgetåret. För att hålla alla utvägar öppna för riksdagen framställa vi emellertid yrkande om bifall till fångvårdsstyrelsens förslag i dess helhet.

På grund av vad sålunda anförts få vi — under anhållan att statsutskottet måtte i fråga om de anslag, varifrån ersättning bestrides för förundersökning och övervakning, göra de jämkningar som skulle följa av ett bifall till vårt yrkande — härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta följande höjningar av i statsverkspropositionen begärda anslag, nämligen

A) av anslaget till *Fångvårdsstyrelsen, Avlöningar* (33) med de beräknade kostnaderna för fångvårdsstyrelsens kameralbyrå och socialbyrå (8 000 + 39 000) eller 47 000 kr.;

B) av anslaget till *Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader* (34) dels med den beräknade ökningen av expenser för fångvårdsstyrelsen 3 000 kr.;

dels ock med den beräknade kostnaden för vissa engångsutgifter 6 000 kr.;

samt C) av anslaget till *Skyddskonsulentorganisationen* (41)

dels med 805 000 + 153 000 kr. eller 958 000 kr.,

varav i staten för skyddskonsulentorganisationen 805 000 kr. komma på Avlöningar och 153 000 kr. på Omkostnader;

dels ock med den beräknade kostnaden för vissa engångsutgifter 105 000 kr.

Stockholm den 20 januari 1949.

Verner Hedlund,
Östersund.

Märta Öberg.

Disa Västberg.

Carl Lindberg.

Olov Rylander.

Ingrid Gärde Widemar.

Elsa Ewerlöf.

Elis Håstad.

Ivar Johansson

i Mysinge.

I motionens syfte instämma:

Martin Skoglund.

Gunnar Hedlund.